

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Інститут регіональних досліджень

РГБ 0Д

22.00.30

УДК 658.5

ПАНАСІЮК Валентина Миколаївна

**ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ
ВИТРАТАМИ ВИРОБНИЦТВА**

08.00.30

Спеціальність: ~~08.06.02~~ - Підприємництво, менеджмент та маркетинг

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

ЛЬВІВ - 1998

Дисертація є рукописом.

Робота виконана в Тернопільській академії народного господарства Міністерств освіти України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор, Заслужений економік України Вихрущ Володимир Павлович, Тернопільська академія народного господарства, завідувач кафедри економіки підприємств і корпорацій.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор Крикавський Євген В. сільович, державний університет «Львівська політехніка» завідувач кафедри;

кандидат економічних наук, старший науковий працівник Горіп Михайло Петрович, інститут регіональних досліджень НАН України.

Провідна організація: Державний університет ім. І.Франка, кафедра економічного і соціального планування, м. Львів.

Захист відбудеться 26 06 1998 р. о 11 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д.35.154.01 по захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук в Інституті регіональних досліджень НАН України за адресою 290026, м. Львів, вул. Козельницька, 4.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Інституту регіональних досліджень НАН України.

Автореферат розісланий 22 05 1998 р.

Вчений секретар спеціалізованої
вченої ради, кандидат економічних наук

Жовтанецький В.І.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Кризовий стан економіки України, дефіцит державного бюджету спонукають вітчизняних підприємців шукати шляхи забезпечення ефективності господарювання.

На першому етапі реформування економіки, становлення ринкових відносин вітчизняним підприємцям вдавалося досягати певних результатів в основному за рахунок цінового фактора, тобто зростання цін на продукцію підприємств. В сучасних умовах ціни основних видів вітчизняної продукції досягли світового рівня. В той же час якість продукції та рівень витрат на її виготовлення значною мірою поступаються досягненням розвинутих країн світу. В результаті вітчизняні товаровиробники в умовах переходу до ринку втратили не тільки зовнішні, але і внутрішні ринки збуту, оскільки їх продукція здобільшого є неконкурентоздатною, а витрати на її виготовлення - високими.

Пошук шляхів зниження витрат виробництва в сучасних умовах слід розглядати як фактор підвищення прибутковості і ефективності роботи підприємств, забезпечення їх стабільності в ринковому середовищі, розширення можливостей внутрівиробничої реструктуризації відповідно до змін кон'юнктури ринків збуту продукції. Однак практична реалізація цього напрямку вимагає не тільки посиленої уваги менеджерів, керівників та власників підприємств до витрат виробництва, але й нових методологічних підходів до управління витратами. До деякої міри у вирішенні таких завдань може бути використаний досвід зарубіжних країн, які досягли значних успіхів в управлінні витратами виробництва на рівні фірм, корпорацій та інших підприємницьких структур. Проблемам обліку, контролю і управління витратами присвячені праці таких зарубіжних дослідників як Х.Андерсон, Р.М.Антоні, Ф.Вуд, К.Друрі, Д.Колдуелл, Г.Мюллер, Б.Нідлз, Дж.Ріс, С.Сатубалдін та ін.

Необхідність удосконалення управління промисловими підприємствами різних форм власності в умовах перехідної економіки України, зокрема, витратами виробництва, обґрунтована у працях вітчизняних вчених-економістів П.Білецького, Є.Бойка, В.Вихруща, М.Долішнього, М.Козоріз, О.Кузьміна, І.Лукінова, А.Мельник, С.Мниха, М.Чумаченка. Однак, у практиці господарювання системи управління витратами виробництва залишаються недосконалими. Недостатньо уваги приділяється процесам прогнозування, планування, нормування витрат, визначенню граничних витрат виробництва як важливого критерію управління ефективністю роботи підприємств. Необхідність поглиб-

леного вивчення факторів і умов, що впливають на рівень витрат виробництва в умовах перехідної економіки України та вироблення досконаліших систем управління витратами виробництва промислових підприємств зумовили актуальність теми дисертації, визначили мету, завдання і структуру досліджень.

Мета та завдання дослідження. Мета дослідження полягає у виробленні теоретико-методичних положень підвищення ефективності управління витратами виробництва на підприємствах.

Для досягнення зазначеної мети були поставлені наступні завдання:

- визначити роль і функції витрат виробництва в забезпеченні ефективності функціонування промислових підприємств різних форм власності;
- обґрунтувати класифікаційні ознаки та їх використання у групуванні різних видів витрат виробництва;
- обґрунтувати систему показників, які характеризують ефективність управління витратами виробництва на промислових підприємствах;
- проаналізувати структуру витрат виробництва та визначити основні тенденції змін її на підприємствах в умовах перехідної економіки;
- обґрунтувати раціональну структуру витрат промислових підприємств;
- виробити методичні рекомендації з питань удосконалення обліку витрат виробництва;
- визначити форми і методи стимулювання працівників підприємств за зниження витрат виробництва;
- обґрунтувати механізм реалізації основних напрямів підвищення ефективності управління витратами виробництва.

Предмет, об'єкт і методологія дослідження. Предметом дослідження є форми і методи обліку витрат виробництва, оцінка ефективності їх використання на промислових підприємствах, стимулювання працівників за зниження і раціональне управління витратами виробництва.

Об'єктом дослідження є промислові підприємства різних форм власності. Поглиблений аналіз ефективності управління витратами виробництва проводився на промислових підприємствах Тернопільської області за період 1991-1996 рр.

Методологічна основа досліджень сформована на базі вивчення вітчизняних і зарубіжних публікацій з питань управління витратами виробництва. Вихідною інформацією для обґрунтування напрямів удосконалення системи управління витратами на вітчизняних промислових підприємствах послужили

статистична звітність підприємств про результати господарювання, літературні джерела, аналітичні розрахунки автора.

У роботі використані сучасні методи дослідження, серед них системний аналіз, економіко-математичне моделювання, теорія граничних витрат та ін.

Наукова новизна. Наукові результати, що визначають новизну і виносяться на захист, полягають у наступному:

— уточнено склад функцій і роль витрат виробництва в забезпеченні ефективності функціонування підприємницьких організацій в умовах перехідної економіки;

— визначені класифікаційні ознаки і розроблені класифікації витрат виробництва за місцями їх виникнення і центрами відповідальності;

— на основі системного аналізу обгрунтовано показники, які визначають рівень використання витрат на промислових підприємствах та формують системи управління витратами;

— визначені основні тенденції змін структури витрат виробництва, які відбулися на промислових підприємствах в умовах перехідної економіки;

— розроблені методичні підходи до визначення раціональної структури витрат виробництва, підвищення ефективності управління витратами на основі удосконалення методів обліку, контролю за рівнем витрат і стимулювання працівників за зниження витрат виробництва.

Практичне значення одержаних результатів. Практична цінність роботи полягає у виробленні методичних підходів до оцінки ефективності управління витратами виробництва, удосконалення їх обліку, контролю за дотриманням встановлених нормативів. Вироблені методичні рекомендації спрямовані на підвищення ефективності управління витратами виробництва на промислових підприємствах. Вони можуть бути використані у навчальних процесах з підготовки менеджерів управління виробничими процесами.

Особистий внесок здобувача. Репрезентована дисертаційна робота є самостійним, завершеним дослідженням. Основні положення і висновки дисертації обгрунтовані автором на основі вивчення і узагальнення зарубіжного та вітчизняного досвіду з питань управління витратами виробництва, аналітичних розрахунків ефективності їх формування на вітчизняних промислових підприємствах в умовах перехідної економіки.

Апробація результатів дисертації. Основні результати досліджень доповідалися на науково-практичних конференціях та семінарах, зокрема, на обласній науково-практичній конференції "Методологія бухгалтерського обліку

на підприємствах різних форм власності” (Тернопіль, 1992 р.), міжвузівській науково-практичній конференції “Актуальні проблеми розвитку економіки України в перехідний період до ринку” (Тернопіль, 1996 р.), міжнародній науково-практичній конференції “Регіональна політика України: наукові основи, методи, механізми” (Львів, 1998 р.)

Окремі розробки автора з питань удосконалення обліку витрат виробництва та оцінки ефективності їх використання впроваджені на Тернопільських промислових підприємствах, зокрема, на ВО «Оріон», СП «Ватра-Шредер», ТОВ «Спецтехприлад» Лтд.

Публікації. Основні положення дисертації опубліковані у 15 наукових працях загальними обсягом 4,2 д.а., в т.ч. 1,9 д.а. належать особисто автору.

Структура та обсяг дисертаційної роботи. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи 173 сторінки машинописного тексту, включаючи 15 таблиць, 16 рисунків, 2 додатки, 161 найменування використаних джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовані актуальність теми, мета і завдання дослідження, наукова новизна результатів дослідження, їх практична цінність і форми апробації у практиці господарювання.

Розділ 1. Теоретико-методичні основи управління витратами виробництва

В умовах ринкової економіки ефективність господарювання значною мірою обумовлюється раціональністю здійснення витрат виробництва. У новій ситуації, що сформувалася в Україні в процесі трансформації адміністративно-командної економіки в ринкову, визначенню ролі і місця витрат у забезпеченні ефективності господарювання, підвищення ефективності управління витратами не надавалося належної уваги. Більше того, обвальна лібералізація цін на основні види продукції без належної підготовки за відсутності конкуренції на ринках збуту сприяли зниженню заінтересованості вітчизняних товаровиробників у ефективному використанні витрат виробництва і пошуку шляхів їх зниження. Однак цей період господарювання виявився досить коротким і неефективним практично для всіх вітчизняних підприємств і підприємців, які використовували

ли ситуацію ненасиченого ринку і можливості підвищення цін на продукцію. В дисертації проаналізовані фактори, що сприяли зниженню ефективності роботи вітчизняних промислових підприємств в умовах перехідної економіки, форми і методи управління витратами в різних країнах, обґрунтовані напрями удосконалення управління витратами виробництва.

Досягнення мети зниження витрат виробництва і раціонального їх формування на вітчизняних підприємствах у сучасних умовах слід розглядати як стратегічний напрямок розвитку, який має забезпечити конкурентоспроможність продукції на внутрішніх і зовнішніх ринках, підвищити прибутковість діяльності.

Важливими завданнями системи управління витратами виробництва на вітчизняних підприємствах повинні стати вирішення таких питань, як:

- оперативне забезпечення інформацією адміністрації підприємств, яка характеризує стан здійснення витрат виробництва за місяцями їх виникнення;
- спостереження, контроль та виявлення відхилень фактичних величин витрат від встановлених у плановій документації норм і нормативів;
- систематизація управлінського обліку витрат виробництва;
- обґрунтування заходів по зниженню витрат виробництва при забезпеченні заданих параметрів ефективності та якості продукції;
- прогнозування та планування рівня витрат виробництва, виходячи з умов необхідності забезпечення заданого рівня ефективності виробництва.

У роботі обґрунтована необхідність державного контролю за ефективністю здійснення витрат виробництва на підприємствах усіх форм власності. В умовах перехідної економіки держава, не втручаючись безпосередньо в роботу підприємств, повинна створювати умови, які спонукають вітчизняних товаровиробників до ефективного управління витратами виробництва. Основними важелями впливу держави на вирішення проблеми визнані: надання пільгових кредитів підприємствам для придбання і впровадження прогресивних ресурсозберігаючих технологій; надання пільг в оподаткуванні прибутків, якщо вони отримані за рахунок зниження витрат виробництва понад встановлені норми і нормативи; введення штрафів за надмірне використання важливих для національної економіки ресурсів і оплата їх з прибутків підприємств тощо.

В дисертації зроблена спроба ув'язати інтереси держави, підприємств і підприємців у вирішенні важливої народногосподарської проблеми - зниження витрат виробництва, забезпечення ефективності їх використання на основі обґрунтування нових підходів до управління витратами, посилення їх ролі і фун-

кцій у забезпеченні ефективності господарювання. Автор вважає, що вирішення проблеми зниження витрат виробництва на основні види вітчизняної продукції повинно знайти конкретне відображення в економічній політиці на мікрорівні.

Розділ 2. Аналіз і оцінка ефективності управління витратами виробництва приватизованих підприємств

Дослідження ефективності управління витратами виробництва на приватизованих промислових підприємствах здійснювалося з метою виявлення причин, які вплинули на зниження результатів господарювання в умовах перехідної економіки, тенденцій у змінах структури витрат виробництва та оцінки їх впливу на результати функціонування промисловості України в цілому і Тернопільської області зокрема.

З цих позицій запропонована в дисертації методика аналізу використання витрат виробництва на промислових підприємствах включає наступні етапи його здійснення.

Перший етап - підготовчий. На цьому етапі визначаються мета, завдання, предмет аналізу, вимоги до інформаційного забезпечення, методи і моделі аналізу.

Другий етап - аналітично-розрахунковий. На цьому етапі визначаються система оцінювальних показників, методи їх розрахунку, здійснюються розрахунки показників, їх групування відповідно до завдань дослідження.

Третій етап - порівняльний аналіз результатів роботи підприємств за досліджуваній період за моделлю: результати - витрати виробництва.

Четвертий, п'ятий етапи передбачають узагальнення результатів аналізу, виявлення тенденцій у зміні структури витрат та оцінку їх впливу на ефективність роботи підприємств.

Шостий етап - заключний - передбачає обґрунтування рішень з удосконалення управління витратами виробництва.

В дисертації наведені результати аналізу ефективності управління витратами виробництва у промисловості України, Тернопільської області та на окремих приватизованих підприємствах за період 1991-1996 рр. Система оцінювальних показників, на основі розрахунку яких визначалася ефективність управління витратами на підприємствах, представлена на рис. 1.

Результати аналізу показали, що за досліджуваній період відбулися суттєві зміни в структурі витрат промисловості як на рівні національної економіки, так на рівні області й окремих підприємств, які викликані, в основному, лі-

бералізацією цін на сировину, матеріали, енергоресурси, засоби виробництва та іншими явищами макроекономічного характеру.

В дисертації виділено дві основні тенденції у змінах структури витрат виробництва: зростання частки матеріальних витрат та зниження витрат на оплату праці. Лібералізація цін на сировину, матеріали, кінцеву продукцію промисловості відбувалася нерівномірно, тому на різних підприємствах стрибки цін на матеріальні ресурси мали досить розтягнутий часовий період. Починаючи з 1996 р., різко знизився рівень інфляції в країні, що знайшло відображення в динаміці матеріальних витрат. З огляду на розвиток ринкових відносин, насичення вітчизняних ринків товарами інших країн, можна прогнозувати, що різкого підвищення цін на вітчизняну продукцію не передбачається. Отже, шляхи підвищення прибутковості промислових підприємств слід шукати в напрямках зниження витрат виробництва і, в першу чергу, матеріальних витрат, які складають більшу частину їх загального обсягу.

Рис.1. Схема взаємозв'язків результатів і витрат виробництва.

Дещо інша ситуація сформувалася на досліджуваних підприємствах стосовно витрат на оплату праці. Порівняльний аналіз рівня оплати праці у промисловості України, Тернопільської області і досліджуваних підприємств показали, що середньомісячна заробітна плата в промисловості Тернопільської області за 1996 р. становила лише 68% від досягнутого рівня промисловості України.

По таких підприємствах як ВАТ «Текстерно», ВО «Оріон» середньомісячна заробітна плата одного працівника нижча від досягнутого рівня по промисловості області. Автор вважає, що в умовах перехідної економіки держава повинна взяти на себе контроль за своєчасністю оплати праці, забезпеченням її основних функцій у відтворенні робочої сили, захисті прав найманих працівників на належну винагороду за високі досягнення, якісну та високопродуктивну працю.

Аналіз ефективності використання витрат підприємства на основі розрахунку величини прибутку на одиницю витрат (табл.1) показав досить чітку тенденцію до зниження цього показника. Так, по промисловості області рівень прибутку, що припадає на одиницю витрат виробництва, знизився з 1992 по 1996 рр. більше, ніж вдвічі. Така ж тенденція характерна і для ВАТ «Ватра», ВО «Оріон», ВАТ «Текстерно» та ін.

Таблиця 1

**Величина прибутку на одиницю витрат виробництва по промисловості
Тернопільської області і підприємствах за 1992-1996 рр.**

Об'єкт дослідження	Роки				
	1992	1993	1994	1995	1996
Промисловість області	0,22	0,24	0,22	0,46	0,09
ВАТ «Ватра»	0,15	0,43	0,29	0,13	0,08
ВО «Оріон»	-	-	0,24	0,10	0,12
СМП «Спецтехприлад»	0,03	0,08	0,46	0,28	0,18
ВАТ «Текстерно»	0,25	0,23	0,18	0,06	0,01
ВАТ «Тернопіль хліб»	0,11	0,15	0,18	0,18	0,08
ВАТ «Тернопільська фармацевтична фабрика»	0,31	0,28	0,36	0,24	0,27

Результати дослідження дозволяють констатувати, що в умовах перехідної економіки за відсутності стабільної економічної ситуації в країні, промислові підприємства не можуть досягнути стабільності в роботі, оскільки витрати виробництва є не тільки складовою ефективності господарювання, але й основним економічним елементом виробничо-господарської системи. Вони змінюються разом із змінами в макроекономіці і, в першу чергу, у сфері цін і ціноутворення. Дослідження також показали, що в умовах перехідної економіки поки що не сформовані вимоги до ефективності управління витратами з боку суспільства. Однак, це не виключає того, що на кожному підприємстві незалежно від форм власності і змін ситуацій на макрорівні, повинна здійснюватися більш цілеспрямована робота в напрямках удосконалення процесів управління витратами виробництва.

Розділ 3. Напрями підвищення ефективності управління витратами виробництва на вітчизняних підприємствах

В умовах переходу до ринкової системи господарювання центр ваги управління витратами виробництва на вітчизняних промислових підприємствах слід зміщувати від системи обліку і оцінки за попередній період до прогнозування їх можливих величин у перспективі. Розв'язання таких завдань вимагає нових для вітчизняних підприємств форм і методів управління витратами, виходячи із перспектив розвитку підприємств. З цих позицій у дисертації обгрунтовані методичні підходи та введено ряд нових для вітчизняної практики понять і положень, пов'язаних із визначенням витрат виробництва. Зокрема, дані визначення і обгрунтований зміст, методи розрахунку та область використання в управлінні таких показників як: граничні, сумарні, фіксовані, змінні, середні витрати виробництва. Запропонована методика розрахунку точки беззбитковості роботи промислових підприємств. Графічне визначення точки беззбитковості для ВАТ «Текстерно» наведено на рис.2. Точка беззбитковості характеризує такий стан виробництва, при якому витрати дорівнюють ціні реалізації продукції, а економічний прибуток рівний нулю. Результати дослідження таких процесів формують важливу інформацію для мепеджерів і керівництва підприємств, дають можливість обгрунтувати стратегію формування витрат на випуск продукції, допомагають аналітикам знайти відповіді на важливі питання стосовно перспектив розвитку підприємств.

Рис. 2. Графік визначення точки беззбитковості для продукції ВАТ «Текстерно».

Обґрунтування перспектив розвитку підприємств на основі прогнозування витрат виробництва ставить більш жорсткі вимоги до достовірності і повноти інформації, яка характеризує фактичні витрати виробництва в передпрогнозний період; оперативності її надходження до менеджерів, які виробляють стратегію розвитку підприємств. З цих позицій у дисертації запропоновані методичні підходи до формування системи обліку витрат виробництва на промислових підприємствах та формування так званих центрів відповідальності за витрати. Для підприємств із цеховою структурою організації виробництва, які серійно випускають обмежений асортимент продукції, запропоновано формувати трьохрівневу ієрархічну систему центрів відповідальності за витрати виробництва.

Перший рівень (нижчий) формується на рівні бригад, ділянок основного, допоміжного та забезпечуючого виробництва. Відповідальні особи цього рівня звітуються і відповідають за використання матеріальних витрат, витрат на оплату праці та технічне обслуговування.

Центри відповідальності другого рівня ієрархії запропоновано формувати на рівні цехів, функціональних підрозділів підприємства. Відповідальні особи цього рівня звітуються за цехові витрати, витрати на управління і обслуговування.

Відповідальні особи третього рівня (заступник директора з маркетингу, технічний директор, заступник директора з матеріально-технічного постачання) несуть відповідальність за адміністративні витрати, витрати на реалізацію, витрати обігу та ін.

Первинну інформацію із центрів відповідальності запропоновано накопичувати в аналітичному центрі аналізу і оцінки ефективності управління витратами виробництва. В дисертації обґрунтовані основні функції і завдання аналітичного центру та його зв'язки із системою управління підприємством.

Складовою системою управління витратами є підсистема стимулювання працівників, усіх учасників виробничого процесу за підвищення ефективності управління витратами. В дисертації обґрунтовані принципи побудови такої підсистеми, визначені умови стимулювання працівників підприємств за зниження витрат виробництва. Основою для прийняття рішень щодо винагороди за раціональне здійснення витрат виробництва мають бути реальні результати роботи підприємства, включаючи наявність прибутків, зростання показників ефективності виробництва при заданому рівні витрат або їх зниження порівняно із запланованими величинами. Винагороду кожного працівника підприємств

ва запропоновано визначати з урахуванням його особистого внеску в підвищення ефективності управління витратами.

ВИСНОВКИ

1. В умовах ринкової економіки значно підвищується роль витрат виробництва в забезпеченні ефективності роботи підприємств будь-якої форми власності і збільшуються можливості менеджерів в управлінні ними, включаючи вирішення таких питань як визначення граничних витрат, прибутків і прибутковості роботи підприємств.

2. Ширше коло завдань підприємств у сфері забезпечення ефективності здійснення витрат виробництва вимагає нових підходів до управління ними. Розроблені і запропоновані в дисертації класифікації витрат виробництва за місцями їх виникнення та методичні підходи до організації центрів відповідальності за витратами виробництва спрямовані на підвищення оперативності управління, формування повної і достовірної інформації.

3. Визначення ефективності управління витратами запропоновано здійснювати на основі загальної моделі, яка характеризує результат зіставлення величини витрат до результатів виробництва, які досягнуті за рахунок їх використання. Залежно від мети дослідження загальна модель може набувати більш конкретної форми і характеризуватися такими показниками як витратосмієність виробництва, матеріалоемність виробництва окремих виробів, зарплатосмієність продукції.

4. Аналіз і оцінка ефективності управління витратами виробництва на вітчизняних підприємствах показали низький рівень ефективності управління ними в умовах перехідної економіки. Шляхи зниження витрат виробництва на промислових підприємствах слід шукати в напрямках зниження матеріалоемності і енергоемності продукції та процесів. Такі витрати складають на промислових підприємствах 70-75% від їх загальної величини. Витрати на заробітну плату низькі, тому навіть в умовах загальної кризи менеджери, власники підприємств та адміністрація повинні розробляти і впроваджувати заходи з підвищення витрат на оплату праці. Важливим резервом зниження витрат виробництва є удосконалення структури витрат, зниження питомої ваги такої категорії витрат, яка згідно з чинним законодавством визначається як «інші» витрати, що складають на окремих підприємствах 25-30% від загальної суми. З цих по-

зидій у дисертації запропоновано здійснювати на підприємствах диференційований контроль за кожним елементом витрат та постійно проводити організаційно-технічні заходи по їх зниженню.

5. Дослідження показали, що в умовах перехідної економіки не сформовані вимоги до ефективності використання підприємствами ресурсів і витрат виробництва. Розроблені в дисертації заходи і методичні підходи до управління витратами виробництва спрямовані на посилення ролі витрат у забезпеченні ефективності роботи вітчизняних промислових підприємств.

ОСНОВНІ РОБОТИ, ОПУБЛІКОВАНІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ

1. Панасюк В.М. Вдосконалення обліку витрат по переміщенню вантажів // Проблеми економіки України: Зб. наук. пр. - Випуск 2. -Тернопіль: ТНГ, 1993.-С.41-42.

2. Панасюк В.М. Вдосконалення обліку відходів у текстильній промисловості // Сучасний стан та проблеми розвитку економічної науки в Україні: Зб. наук. пр. - Частина 1. - Тернопіль: ТНГ, 1993.-С.59-62.

3. Панасюк В.М. Основні фактори розвитку мікро- і макроекономіки в умовах малого бізнесу // Сучасний стан та проблеми розвитку економічної науки в Україні: Зб. наук. пр. - Частина 2. - Тернопіль: ТНГ, 1993.-С.68-69.

4. Панасюк В.М. Підвищення ролі витрат виробництва в управлінні ефективністю господарювання // Матеріали доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Регіональна політика України: наукові основи, методи, механізми»: Зб. наук. пр. - Частина 2. -Львів: НАН України, Інститут регіональних досліджень, 1998.-С.112-114.

5. Панасюк В.М. Питання обліку статутного фонду // Проблеми економіки України: Зб. наук. пр. - Випуск 4. -Тернопіль: ТНГ, 1995.-С.31-32.

6. Аналіз і оцінка ефективності функціонування підприємницьких структур (методичні вказівки). -Львів: НАН України, Інститут регіональних досліджень, 1997.-33 с. (у співавторстві - Козоріз М.А. та ін.). Особистий внесок автора: Розроблено систему показників, які характеризують рівень витрат.

7. Деякі аспекти організації обліку на малих підприємствах // Матеріали науково-практичної конференції «Методологія бухгалтерського обліку на підприємствах різних форм власності»: Зб. наук. пр. -Тернопіль: ТНГ, 1992.-С.13-

4. (у співавторстві - Альошина Т.Г.). Особистий внесок автора: дані рекомендації з ведення бухгалтерського обліку і використання облікових регістрів на малих підприємствах.

8. Деякі питання вдосконалення інформаційної бази управління ресурсами підприємства // Матеріали міжвузівської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми розвитку економіки України в перехідний період до ринку»: Зб. наук. пр. - Частина 1. - Тернопіль: ТАНГ, 1996.-С.16-17. (у співавторстві - Ковальчук Є.К.). Особистий внесок автора: запропоновані шляхи вдосконалення інформаційної бази управління витратами по використанню засобів праці.

9. Деякі питання організації фінансового і управлінського обліку // Формування економічних відносин в умовах ринку: Зб. наук. пр. - Випуск 1. - Тернопіль: ТАНГ, 1997.-С.71-72 (у співавторстві - Микитюк Н.Я., Ковальчук Є.К.). Особистий внесок автора: обґрунтована необхідність поділу обліку на фінансовий і управлінський.

10. Облік витрат за місцями формування та центрами відповідальності в умовах ринку // Проблеми економіки України: Зб. наук. пр. - Випуск 5. - Тернопіль: ТАНГ, 1996.-С.31-32. (у співавторстві - Підлужна Н.М., Питель С.В.). Особистий внесок автора: обґрунтовано доцільність визначення трансферної ціни за методом змінних витрат.

11. Облік витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції на сучасному етапі // Проблеми економіки України: Зб. наук. пр. - Випуск 5. Тернопіль: ТАНГ, 1996.-С.34-35. (у співавторстві - Микитюк Н.Я.). Особистий внесок автора: визначені класифікаційні ознаки і класифікації витрат виробництва.

12. Облік витрат, пов'язаних з утриманням та експлуатацією фондів природоохоронного призначення // Проблеми економіки України: Зб. наук. пр. Випуск 5. -Тернопіль: ТАНГ, 1996.-С.32-33. (у співавторстві - Підлужна Н.М., Питель С.В.). Особистий внесок автора: запропоновано встановити диференційовані ставки платежів за випуск екологічно чистої та нечистої продукції і ввести диференційовану ставку платежу за забруднення навколишнього середовища.

13. Питання вдосконалення обліку витрат на управління // Матеріали міжвузівської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми розвитку економіки України в перехідний період до ринку»: Зб. наук. пр. - Частина 1. - Тернопіль: ТАНГ, 1996.-С.63-64. (у співавторстві - Ковальчук Є.К.). Особистий

внесок автора: обґрунтовані шляхи підвищення ефективності управління витратами виробництва.

14. Проблеми обліку відходів на промислових підприємствах України // Проблеми економіки України: Зб. наук. пр. - Випуск 2. - Тернопіль: ТНГ, 1993б.-С.45-46. (у співавторстві - Микитюк Н.Я.). Особистий внесок автора: запропоновані нові підходи до організації обліку і контролю за матеріальними витратами.

15. Теоретико-методичні аспекти реформування системи оподаткування в умовах перехідної економіки // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Регіональна політика України: наукові основи, методи, механізми»: Зб. наук. пр. - Частина 1. - Львів: НАН України, Інститут регіональних досліджень, 1998.-С.369-373. (у співавторстві - Благун І.Г., Гаврилко П.П.). Особистий внесок автора: запропонована система пільг в оподаткуванні промислових підприємств.

Панасюк В.М. Ефективність управління витратами виробництва.-
Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.06.02. - Підприємництво, менеджмент та маркетинг. Інститут регіональних досліджень НАН України, Львів, 1998.

У дисертації на основі аналітичного огляду літературних джерел і аналізу здійснення витрат на вітчизняних промислових підприємствах обґрунтовані напрями підвищення ефективності управління витратами виробництва. Запропоновані методичні підходи до формування обліку витрат за місцями їх виникнення, організації центрів відповідальності за ефективним управлінням витратами виробництва, стимулювання працівників підприємств за економію витрат.

Ключові слова: витрати виробництва, управління, ефективність, граничні витрати.

Панасюк В.М. Эффективность управления затратами производства. - Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата экономических наук по специальности 08.06.02. - Предпринимательство, менеджмент и маркетинг. Институт региональных исследований НАН Украины, Львов, 1998.

В диссертации на основе аналитического обзора литературы и анализа осуществления затрат на отечественных предприятиях обоснованы направления повышения эффективности управления затратами производства. Предложены методические подходы к формированию учета затрат по местам их возникновения, организации центров ответственности за эффективным управлением затратами производства, стимулирования работников предприятия за экономию затрат.

Ключевые слова: затраты производства, управление, эффективность, предельные затраты.

Panasyuk V.N. The Effectiveness of the Production Costs Management. - Manuscript.

The thesis on the Candidate of science degree of Economics in the speciality 08.06.02.- Entrepreneur, management and marketing. The Institute of regional researches. National Academy of Science of Ukraine, Lviv, 1998.

The thesis deals with the effectiveness of management in production costs and the ways of increasing it based on home industrial enterprises experience in addition the specialized literature analysis. Methodical approaches are proposed according to the places of the formation and the centers that are responsible for the effectiveness of production costs management, as well as the workers stimulation in case of reducing the production costs.

Key words: production costs, management, effectiveness, marginal cost of production.